

Anecdolari El Feudalisme

El Feudalisme era la forma de regir les terres i la política durant l'Edat Mitja. A partir del segle XV, quan l'absolutisme monàrquic s'assentà a tota Europa, els senyors feudals van començar a desaparèixer. Malgrat que les grans famílies nobles -Cardona, Pallars, Rocaberti, Évol, Prades, Cabrera, Illa Canet, Roda- van seguir disfrutant d'un cert poder feudal, la resta de nobles van perdre quasi bé totes les possessions a favor de la Corona o del poble.

En els segles on el feudalisme va regnar com a únic mitjà econòmic, polític i social, la població es dividia en dues: la dels homes lliures i la dels esclaus. Els homes lliures eren els nobles. El poble era l'esclau. Els senyors feudals es beneficiaren de la terra i dels impostos que dels esclaus podien extreure. Van ésser anys molt difícils pel poble català, que es va veure sotmès a abusos, maltractaments i injustícies. Com a definició de senyor feudal hom ha de diferenciar dues dependències: la senyoria jurisdiccional i la senyoria territorial.

La senyoria jurisdiccional -els Torrelles ho van ser a la Roca- consistia en què el senyor era el propietari jurisdiccional de totes o quasi bé totes les terres. Això comportava una sèrie de disposicions establertes pel propi senyor. Normalment el poble tenia l'obligació de fer servir el molí i el forn, propietat del senyor. Així mateix, els imposaren importants tributs, tenien l'obligació de servir quan fos i com fos al seu senyor, i tota una sèrie de coses adients a la situació feudal de les hores.

La senyoria territorial es diferenciava de la senyoria jurisdiccional, perquè el senyor era el propietari legal de totes les terres. Això obligava al poble al pagament de molts tributs. Diguem-ho d'una altra manera. Aquest senyor era propietari de la terra des de temps immemorials. Els pagesos tenien el dret i l'obligació

de treballar-la. Normalment les generacions es succeïen en el treball. Per altra part, el senyor jurisdiccional havia comprat les terres. No era propietari d'elles legalment, és a dir, havia comprat el conjunt de la demarcació territorial. Per aquest motiu els petits nobles propietaris d'una jurisdicció van desaparèixer amb més rapidesa que els territorials, doncs aquests darrers tenien quelcom per seguir endavant: la terra.

Continuant amb els senyors territorials, direm que els tributs pagats pel poble eren: el delme, una dècima part de la collita; primícia, la meitat del delme; remensa, pagament que el pagès havia de donar-li al senyor si el primer volia abandonar la terra; intèstia, era el dret del senyor de quedar-se amb els béns del pagès mort sense testament; exòrquia, era el dret del senyor de quedar-se amb els béns del pagès que moria sense fills; cugúria, era el dret de quedar-se amb els béns de la pagesa adúltera; àrsia, era la indemnització que el pagès pagava al senyor en cas d'incendi; ferma d'espoli forçada, era el dret d'hipoteca i el ius malectrandi era el dret de maltractar al pagès.

Aquestes humiliants injustícies provocaren que el poble s'aixequés contra els senyors feudals. Hom coneix aquest fet com la rebel·lió dels Remenses. S'inicià l'any 1462 i finalitzà en el 1472. Els deu anys de lluites no van solventar el problema del camp, tot el contrari, la guerra agreujà la crisi econòmica. Com sempre ha succeït en èpoques de crisi, el ric va ser més ric i el pobre va ser més pobre.

Això provocà que, a primeries del segle XV, el Feudalisme es reduís en unes poques famílies. Elles concentraven tot el poder polític i econòmic. Aquestes famílies eren: els Prades, els Pallars, els Cardona, els Rocaberti, els Évol, els Cabrera, els Illa Canet i els Roda. Gràcies a les fortunes personals que posseïen, la crisi no agreujà massa l'economia

d'aquests senyors feudals. Tinguem en compte que, a diferència d'altres famílies, tots els anomenats a dalt, tenien els seus propis negocis. Així doncs, no depenien exclusivament dels impostos feudals, sinó que sobreviuen gràcies a altres fonts d'ingressos. Un exemple clar és el de la família Cardona, que posseïa una mina de sal.

La resta de famílies feudals catalanes havien entrat en decadència. Els motius són molt clars. En primer lloc, al llarg del segle XIV va haver-hi sobre Catalunya una sèrie de catàstrofes naturals que minvaren el número d'habitants. La més important fou la pesta. En segon lloc, diferents reis Trastàmars s'enarçaren en una sèrie de conflictes polítics que donaren com a conseqüència diferents guerres. Pere el Cerimoniós fou el més guerrer d'aquests reis, doncs volia reintegrar a Catalunya tots els regnes que els seus avantpassats havien perdut. Això provocà un descens en el número de membres de moltes famílies feudals, que van veure morir els seus hereus. La manca de varons va fer casar les pubilles amb altres cases nobles. Així s'incrementà el poder d'uns pocs i es debilità el d'altres.

Hi ha un tercer grup de senyors feudals integrat per cavallers, donzells i homes d'armes. Aquestes famílies vivien exclusivament dels beneficis extrets de les terres. A part d'això, no tenien un altre ingrés econòmic. Evidentment, i vist l'estat de Catalunya en aquella època, no cal dir que estaven en decadència. Tots estaven plens de deutes, malgrat tot, conservaven l'orgull d'ésser nobles. Molts van vendre, en pública subhasta, llençols i mobles vells, com Martí Joan de Torrelles. Mica en mica, tots aquests nobles van perdre les possessions i les terres en benefici del poble. Només els primers, els gran senyors feudals, van continuar exercint el Feudalisme.

Cèsar Alcalà

Secció Heràldica

MIRALLES: Llinatge català. Originari de Lleida. Escut: En plata una faixa de gules. Bordura de sínople amb vuit panells d'or. En plata un mirall circular amb vuit peus d'eben.

MORERA: Llinatge aragonès. Va provar diferents vegades noblesa. Escut: En camp de plata una morera de sínople arrencada i futada de sable.

MIQUEL: Llinatge català. Originari de Lleida, Vila de la Bisbal, Campdurà a Girona, Vilafranca del Penedès. Escut: En or, un grifó d'azur. Bordura componada d'azur i or. En or conreat de lises d'azur.

MAGAROLA: Llinatge català. Escut: En or dos pals de gules. Bordura d'azur amb vuit estrelles d'or.

Font: *Nobiliario Español de Julio de Atienza*